

Ehdotus	A 2050/UHN
Tekijä	Keskiryhmä
Käsittelijä	Kestävä Pohjola -valiokunta

A 2050/UHN Jäsenehdotus siemenhuollosta

Keskiryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministeri-neuvostolle,

että tehdään aloite yhteisen pohjoismaisen siemenhuolto-ohjelman luomisesta osaksi elintarvikehuoltoa, mikä noudattaisi Karlstadin julkilausuman tavoitteita pohjoismaisesta yhteistyöstä elintarvikehuoltoon liittyvän varautumisen ja häiriönsietokyvyn edistämiseksi. Ohjelmassa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota seuraaviin kohtiin

- rakenteellisen riippuvuuden vähentäminen ulkomaisen siemenviljan tuonnista
- alueellisen ja pohjoismaisiin olosuhteisiin sopeutetun siementuotannon vahvistaminen
- siemenhuoltoa koskevien varajärjestelyjen ja yhteensovittamisen lisääminen kriisien ja häiriintyneiden kasvukausien varalta.

että siemenhuolto sisällytetään järjestelmällisesti pohjoismaisiin kriisejä ja korotettua valmiustasoa koskeviin skenaarioihin, mukaan lukien toimitusketjujen haavoittuvuutta koskevat yhteiset analyysit, markkinoiden keskittyminen ja riippuvuus ulkopuolisista toimijoista, tavoitteena varmistaa elintarviketuotannon toimintavarmuus kriisioloissa.

että selkeytetään ja kehitetään edelleen NordGenin asemaa siemenhuollon näkökulmasta varmistamalla sen resurssit ja mandaatti

- elintarvikehuollon kannalta strategisesti tärkeiden ja pohjoismaisiin olosuhteisiin sopeutettujen lajien säilyttämiseksi ja kehittämiseksi
- siemenhuoltoa ja varautumista koskevien asioiden tieto- ja koordinointisolmukohtana toimimiseksi
- pohjoismaisten ja kansallisten toimijoiden välisen yhteistoiminnan tukemiseksi horjuttamatta kansallista vastuuta varautumisesta.

että varmistetaan, että pohjoismainen siemenhuoltoyhteistyö selvästi täydentää olemassa olevia tutkimus- ja innovaatiotoimia rajaamalla yhteistyössä käsiteltävät asiat varautumista, huoltovarmuutta ja yhteiskunnan häiriönsietokykyä koskeviin

kysymyksiin sen sijaan, että yhteistyössä keskityttäisiin perustutkimukseen ja kasvinjalostukseen.

että seurataan ja konkretisoidaan Karlstadin julkilausuman tavoitteita erityisesti tunnistamalla siemenet ja siemenvilja pohjoismaisen varautumistyön kriittiseksi tuotantovalmisteiksi jatkossa ja että tehdään selkoa siitä, miten siemenhuolto huomioidaan keskeisissä pohjoismaisissa yhteistyöohjelmissa ja varautumistoimissa.

Taustaa

Siemenet ovat kaiken elintarviketuotannon ja siten yhteiskunnan pitkän aikavälin huoltovarmuuskäynnin perusedellytys. Elintarviketuotantoa on mahdotonta ylläpitää eikä tuotantoa pystytä käynnistämään uudelleen kriisin jälkeen ilman siemenviljaa, vaikka käytettävissä olisikin maata, työvoimaa tai muita tuotannossa tarvittavia välineitä. Näin ollen siemenhuollossa ei ole kyse yksistään maataloudesta tai ympäristöstä, vaan siemenhuolto on keskeinen osa elintarvikehuoltoa ja yhteiskuntaturvallisuutta.

Pohjoismaiden hallitukset hyväksyivät vuonna 2024 Karlstadin julkilausuman pohjoismaisen yhteistyön syventämisestä elintarvikehuoltoon ja metsätalouteen liittyvän varautumisen ja häiriönsietokyvyn edistämiseksi. Julkilausuma on tärkeä poliittinen tahdonilmaus, ja se vahvistaa tarvetta lujittaa pohjoismaista yhteistyötä tulevien kriisien kohtaamiseksi, toimitusketjujen suojelemiseksi ja elintarvikejärjestelmien resilienssin lisäämiseksi.

Karlstadin julkilausuma jättää myös tilaa konkretisoinnille. Erityisesti siemenhuoltoa – kriittisenä tuotantovalmisteena ja potentiaalisena pullonkaulana – käsitellään ainoastaan välillisesti. Globaalit siemenmarkkinat ovat viime vuosikymmeninä keskittyneet yhä enemmän muutaman harvan monikansallisen toimijan käsiin, ja samalla Pohjoismaat ovat vaihtelevissa määrin vähentäneet omaa siementuotantoaan. Tämä luo rakenteellista haavoittuvuutta, joka voimistuu ilmastonmuutoksen, geopoliittisen epävarmuuden ja kansainvälisen kaupan häiriöiden seurauksena.

Ilmastosta aiheutuvat sään ääri-ilmiöt, uudet kasvitaudit ja muuttuneet viljelyedellytykset lisäävät geneettisen monimuotoisuuden ja paikallisesti sopeutettujen lajien tarvetta. Samaan aikaan heikentynyt turvallisuuspoliittinen tilanne edellyttää elintarviketuotannon sopeuttamista ja käynnistämistä uudelleen kriisiaikoina. Tässä yhteydessä siemenviljan saatavuus ei ole yksinomaan tekninen yksityiskohta, vaan strateginen resurssi.

NordGen ja geneettisiä resursseja koskeva pohjoismaainen yhteistyö muodostavat tärkeän perustan pitkän aikavälin resilienssille ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Sen sijaan kysymyksellä operatiivisesta siemenhuollosta eli kysymyksellä siitä, miten

siemenviljan saatavuus voidaan konkreettisesti turvata kriisien varalta ja kriisiaikoina, on ollut rajallinen merkitys varautumissuunnittelussa ja kokonaispuolustusajattelussa. Pohjoismainen siemenhuolto-ohjelma, joka on selvästi kytköksissä Karlstadin julkilausumaan, olisi tästä syystä luonnollinen seuraava askel pohjoismaisessa varautumisyhteistyössä. Solmimalla yhteen geneettiset resurssit, tuotanto ja huoltovarmuus Pohjola voi vähentää haavoittuvuuttaan ja varmistaa, ettei siementen saatavuudesta tule tulevien elintarvikekriisien heikkoa lenkkiä. Tällä tavoin julkilausuman yleiset tavoitteet toteutuvat käytännön toimintavarmuutena ja lisääntyneenä pohjoismaisena resilienssinä.

Oslossa 16. huhtikuuta 2026 klo 00.00

Sandra Sigurðardóttir (V)

Krista Mikkonen (vihr.)

Rebecka Le Moine (MP)

Oda Indgaard (MDG)

Eva Biaudet (r.)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Markku Siponen (kesk.)

Geir Inge Lien (Sp)

Jouni Ovaska (kesk.)

Lars-Christian Brask (LA)

Halla Hrunn Logadóttir (F)

Johan Dahl (Sb)

Sandra Listerby (Lib)

Catarina Deremar (C)

Jonas Andersen Sayed (KrF)